

Podplukovník gšt. Rudolf Kučera :

Francouzské jezdecktvo ve světové válce.

Část druhá.

Francouzské jezdecktvo v pohybné válce roku 1914.

Kryt hranic a nástupu.

(1. náčrt.)

V sestavě krytu — znázorněné v 1. náčrtu — připadly jezdecktvo různé úkoly: organické jezdecktvo pohraničních armádních sborů mělo za úkol vyhledávat zprávy rázu taktického a zúčastnit se zajišťování; vyšší jezdecké jednotky, pro svou rychlost a pohyblivost a manévrovací schopnost — tyto vlastnosti vhodně nahrazovaly nedostatek jejich palebných prostředků — tvořily pohyblivé zálohy velitelů oblastí krytu. Jejich bojové prostředky dovolovaly jim

vrhnouti se směle proti nepřátelským vyšším jezdeckým jednotkám, které by se pokoušely proniknout sestavou krytu nebo zpomalovat jejich postup, kdyby byly podporovány jednotkami všech zbraní. Rovněž byly v sestavě krytu stále připraveny, aby zahájily vyhledávání zpráv z nepřátelského území.

Když pohraniční posádky na základě zpráv o pohybu nepřátelských vojsk k hranicím dostaly 30. července telegramem ze 16 hod. 35 min. rozkaz, aby zaujaly předvídanou sestavu krytu, opustily první jezdecké pluky za svítání 31. července své posádky s tou podmínkou, aby ani hlídkami nepřekročily čáru probíhající 10 km od hranic. Teprve 2. srpna, když protivníkovy jezdecké hlídky — podle německých archivů svévolně — překročily na četných místech státní hranice, bylo toto závažné omezení zrušeno a první jezdecké hlídky se vesele pustily proti protivníkovi, avšak s opětne omezeným úkolem: zatlačit protivníka za hranice. Oboje tato omezení byla výrazem snahy o zachování míru.

Zároveň dostaly armádní sbory krytu instrukce, aby byly připraveny k provedení eventuálních úkolů, a to: VII. sbor k ofenzivě na Kolín n. Rýnem, zesílená 4. jezdecká divise k ochraně 4. pěší divise v prostoru u Montmédy a pak u Carignan, jezdecký sbor k podpoře II. sboru, kdyby jí bylo nutně třeba.

Sestava krytu byla v hlavních rysech zaujata 3. srpna, tvořící dva podstatné sledy: první, složený z mysliveckých praporů a z eskadron — které tvořily jakési přední stráž na důležitých místech terénu, nebo „krycí skupiny“, byl chráněn pozorovacím sledem vytvořeným strážemi celníků, lesníků a jezdců přímo na státních hranicích; v druhém sledu byla vojska — po divisi pro oblast sboru — určená k manévru do boku nepřítele, kdyby vnikl do sestavy krytu, zvaná „valné síly krytu“. Jezdecké divise armádních sborů krytu byly buďto ve sledu pozorovacím v čáře „krycích skupin“, anebo byly shromážděny v druhém sledu u „valných sil krytu“.

Do 5. srpna byla pohraniční vojska v krytu zesílena a rovněž i protivník dokončil svou sestavu krytu tak, že 7. srpna i pěchota obou protivníků vešla v těsný dotyk na frontě ve Vogésách a v Lotrinsku.

Když pěchota XXI. německého armádního sboru dosáhla státních hranic, zahájily jezdecké sbory vyhledávání zpráv — zvědy. První operace obou stran, připravující zahájení ofensivy, měly za následek četné srážky, při nichž se zúčastnila většina jezdeckých vyšších jednotek. Tak 7. srpna překročil německý IV. jezdecký sbor gen. v. Hollena hranice, aby zvěděl obsazení na řece Meuse mezi Meziéres a Saint Mihiel. Jeho 3. a 6. jezdecké divise zatlačily 8. srpna dvě „krycí skupiny“ VI. sboru.

10. srpna obnovila německá 6. jezdecká divise postup, avšak u Mangiennes narazila na přední stráž IV. sboru, který divisi odrazil, dříve než zasáhla 7. jezdecká divise, povolána od Aprémontu. Rovněž i 4. divise, operující proti Neufchâteau, byla zastavena.

Ve Woëvre byla to 9. jezd. divise, která čelila německému jezdeckému sboru a 10. srpna se vrhla proti 3. něm. jezdecké divisi. Její přezvědy se střetly u lesa Lagrange s touto německou jezdeckou

divisi a rázně zahájeným útokem upoutala ji v boji tak, že marně čekal gen. v. Hollen na její zasažení u Mangiennes. V oblasti krytu XX. sboru došlo jen ke dvěma střetnutím, a to: 5. srpna na sever od Seille, kde francouzský přezvědný oddíl 2. jezdecké divise vypudil z Vie dvě bavorské eskadrony, a 11. srpna, kdy se 42. německá pěší divise s bavorskou jezdeckou divisi zmocnila osady Garde, jí den předtím vzaté.

Předvídaný postup na Mühlhaus a event. na Kolín n. R. měl připravit a podporovat všeobecnou ofensivu, aby pravé křídlo mělo oporu na Rýně. Postup VII. arm. sboru, zahájený 7. srpna na frontě Thann—Altkirch, vyvíjel se bez potíží, takže 8. srpna večer byl obsazen Mühlhaus. Poté přesunuli Němci XV. arm. sbor na jih od Kolína a překročivše XIV. arm. sborem Rýn v Naumburku a v Chalempé, zahájili protiofensivu, kterou donutili 41. p. divisi u Cernay a 14. p. divisi u Mühlhaus k ústupu, takže VII. sbor musil býti 11. srpna zachycen 57. divisi u Altkirch. Během těchto operací poskytovala sboru velmi účinné podpory 8. jezdecká divise tím, že za postupu na Mühlhaus vyhledávala zprávy na Altkirch a na Istein, a ač byla stále v nepřátelské palbě, chránila křídla pěchoty a 9. srpna dosáhla silnice Basilej—Mühlhaus, její hlídky dorazily až na Rýn.

Za ústupu, neustále bojujíc, dosáhla 11. srpna Montreaux; nebyl to však vhodný směr, neboť na tom se jí nemohlo podařit ani získat zprávy o nepřátelském postupu ani jeho zdržení.

Tyto operace v alsaské planině měly vliv na sousední oblast krytu řeky Meurithe, neboť velitel VII. německé armády, táhnoucí na Mühlhaus, žádal korunního prince bavorského, aby operoval souběžně na Saint-Dié, aby francouzský XXI. arm. sbor nevníkl do planiny alsaské. Tím byla 6. jezdecká divise, která vyhledávala zprávy na Avricourt a Blamont, vydána úporným útokům, které za úmorného vedra a bez možnosti napájetí koně vedly k jejímu předčasnému vyčerpání. Stejně se však vedlo i německému jezdeckvu, neboť v deníku gardové jezdecké divise čteme, že 7. srpna byly dva pluky, zvláště gardoví kyrysníci, velmi vyčerpaný a z deníku 1. jezdeckého sboru plyne, že 8. jezdecké divise nelze pro vyčerpanost použít. Bylo to asi strašné pro ony velitele vyšších jezdeckých jednotek, viděti své koně neschopné ataky, v kterou na obou stranách pevně věřili, že bude rozhodujícím způsobem boje jezdeckva. A zatím nejenže nedošlo k žádné atace jezdeckých mas, nýbrž v tomto období krytu bylo prokázáno, že nejúspěšnější činnost projevovaly právě malé jezdecké jednotky vysílané jezdeckými divisemi nebo armádními sbory, jimž byly v krytu přiděleny.

Zvědy.

„Konečně je závoj odhalen“.
Napoleon (15. října 1806).

Abychom si uvědomili důležitost úkolu vyhledávání zpráv francouzského jezdeckva na počátku světové války, musíme si připomenouti ohromnou a hlavní rysy německého operačního plánu, který v podstatě hledal nejdříve rázně a rychlé rozhodnutí proti Francii,

zatím co chtěl proti Rusku s minimem sil zůstat v obraně. Strategickým manévrem hodlali Němci obchvátiti francouzské armády na polokruhu Brusel—Paříž, jehož středem byl čep Metz—Thionville. Ze sedmi armád, vržených proti Francii, utvořili Němci tři skupiny: severní — obchvacující, střední — masa průrazná, jižní — ochranná proti francouzské ofenzivě do Lotrinska. Ještě během nástupu vnikly jezdecké divise jezdeckého sboru gen. v. Marwitz (2., 4. a 9.) 4. srpna do Belgie, kde v noci s 5. na 6. přepadly Liége. Od Lucemburku po švýcarské hranice zúčastnilo se krytu hranic 7 německých jezdeckých divisi sloučených v jezdeckých sborech: I. gen. von Richthofena (5. jezd. div. a gardová jezd. divise), III. jezd. sbor a IV. gen. von Hollena. Zatím co úzký dotyk obou armád v Lotrinsku nedával jezdeckým vyšším jednotkám možnost zvěd, je na severu mezi oběma stranami pásmo asi 100—150 km široké.

Zvědy jezdeckého sboru generála Sordeta (2. náčrt).

Hlavní velitelství předvíдалo pro jezdecký sbor generála Sordeta dvě možnosti použití: omezí-li Němci operace jen na francouzské území, vyrazí jezdecký sbor od řeky Meuse na Montmédy, aby podporoval II. armádní sbor; vtrhnou-li však Němci do Belgie, měl jezdecký sbor táhnouti před V. armádou a obsaditi důležitou křižovatku Neufchâteau. 5. srpna se shromáždily jezdecké divise sboru mezi Douchery a Douzy a generál Joffre jim dal úkol: „Přesně zjištit zdánlivý obrys nepřátelské fronty na hranicích a důležitost mezer mezi nepřátelskými jednotkami; vyrazí-li nepřítel, zdržovat jeho postup, vyčistit prostor od nepřátelského jezdeckva a rozšiřovat zprávy, že celá francouzská armáda táhne za jezdeckým sborem.“

Jezdecký sbor, překročiv 6. srpna hranice za přezvědnými oddíly, táhnoucími na Martelange, Marche a Dinant, dosáhl čáry Paliseul—Bertrix a v noci obsadil přechody přes řeku Lesse. V prostoru Bastogne—Saint Hubert nebylo nepřítel; bylo zpozorováno jen několik jezdeckých proudů, táhnoucích k severu. Byly to P.O. I. německého jezd. sboru generála Richthofena. Ve smyslu záměru HVOA. — „v zájmu morálním a diplomatickým“ — obrací se sbor Sordetův na Liége úsilnými pochody, neztrácejce dotyk s nepřátelskými, valnými silami jezdeckými mezi řekami Ourthe a Meuse.

Protože vyslané průzkumné hlídky zastavila všude 9. německá jezdecká divise a poněvadž tažení Sordetova sboru na Liège bylo německým jezdecktvem odhaleno a konečně protože v pěti dnech za velikého parna a bez nejmenšího ošetření, s nevalným krmením a napájením urazil na 250 km, rozhodl se generál Sordet zaujmouti s divisemi ústřední postavení ve středu pásma, aby mohl operovati buďto ve směru na sever anebo na východ, kde se, jak se zdálo, soustřeďovala německá armáda. Vyslané P.O. zjistily 10. srpna jednu německou jezdeckou divisi, táhnoucí z Martelange na Neufchâteau (byla to 5. jezdecká divise, která však táhla z Rambrück na Nives), a pěší divisi v prostoru u Nives (byly to střelecké přapore 1. jezdeckého sboru). Od 10. srpna do 14. srpna bylo nutno zastaviti pohyb jezdeckého sboru pro nutnost obnovy podkování; rovněž německému jezdeckému sboru Richthofenovu bylo nutno po-

skytnouti jednodenního odpočinku k zotavení koní; tím byly oboustranné zvědy dočasně přerušeny. Sordetův sbor zvědy na Dinant a snažil se překročit řeku Lhomme a Losse; v tom mu však překáželo nepřátelské jezdecktvo, které bránilo veškeré přechody, neschůdnost terénu, způsobená poraženými lesy Belgičany a dělová palba 5. německé jezdecké divise. Proto se generál Sordet, věnovav se plnění nového úkolu, aby chránil levý bok V. armády, obrátil ve směru na západ a 15. srpna přešel řeku Meuse po mostě v Hastières. Tím byla ukončena první fáze strategického vyhledávání zpráv — zvěd — jezdeckým sborem Sordetovým. Výsledek této činnosti vzhledem k vynaloženému obětovnému úsilí a k začným ztrátám — v síle pluku pro divisi — byl, podle hlášení samých velitelů, chabý, protože oba protivníci byli vzdáleni, terén velmi obtížný a pásmo průměrně 100 km široké, mezi řekami Meuse a l'Ourcq. Tehdejší letectvo, které nebylo s to přelétnouti ani vzdálenost Sedan—Liège, radiotelegrafie, jež měla velmi omezený akční radius, velká vedra a nedostatek odpočinku při stálých nadprůměrných výkonech značně omezovaly možnost lepších výsledků. Přes to převzvedné oddíly a hlídky získaly mnoho zpráv, neboť se vyznačovaly ohromnými obětovnými výkony, odvážnou a neúnavnou činností. Tak na př. eskadrona 5. střelců na koni urazila v jednom dni 100 km, ze Sedanu až do nástupového prostoru III. německé armády, s kterou udržovala dotyk po 4 dni, zaháněla nepřátelské hlídky a dodávala přesně informované zajatce. Jezdecké převzvedné oddíly to byly, které zjistily první pohyby jezdeckého sboru Richthofenova na řeku Meuse a postup nepřátelských armád ve směru na severozápad. Bohužel byl úkol jezdeckého sboru Sordetova změněn právě v okamžiku, kdy se strategický manévř německých armád počal rýsovat.

Zvědy 4. a 9. jezdecké divise v belgickém Lucembursku.

(Zatímní jezd. sbor generála Abonneau.) — 3. náčrt.

4. jezdecká divise kryla s II. armádním sborem od 1. srpna nástup V. armády, když 5. srpna dostala od HVOA. úkol zvěd do prostoru u Etalle a přes zvěd na Attert, Longwy, Audun, ve styku nalevo s jezdeckým sborem Sordetovým, ke kterému byla dočasně přidělena. Až do 14. srpna nedošlo k vážnějšímu střetnutí se IV. německým jezdeckým sborem kromě zdařilého přepadu provedeného 8. srpna 2. husarským plukem, při čemž rozprášil eskadronu německého 7. pluku střelců na koni, která doprovázela štáb těžkého dělostřelectva, jenž prozkoumával umístění děl pro bombardování Longwy. 9. srpna byla 4. jezdecká divise vrácena V. armádě, pro kterou měla vyhledávat zprávy ve směru Neufchâteau—Bastogne, Neufchâteau—Vitry a Arlon—Virton, avšak již 15. srpna byla přidělena IV. armádě, jejíž rozvinutí kryla. Velitel IV. armády ji sloučil s 9. jezd. divisí, která vyhledávala zprávy na Tellancourt a Tintigny, utvořiv tak zatímní jezdecký sbor gen. Abonneau, který zesílil 2 pěšími prapory. Jezdecký sbor, dostav za úkol pokračovati ve vyhledávání zpráv ve směru na sever v pásmu mezi Neufchâteau a Maisin a ve směru na východ mezi Habaye—la Neuve—Virton a zahnutí ze soutěsky u Etalle 3. něm. jezdeckou divisí, snažil se ji ob-

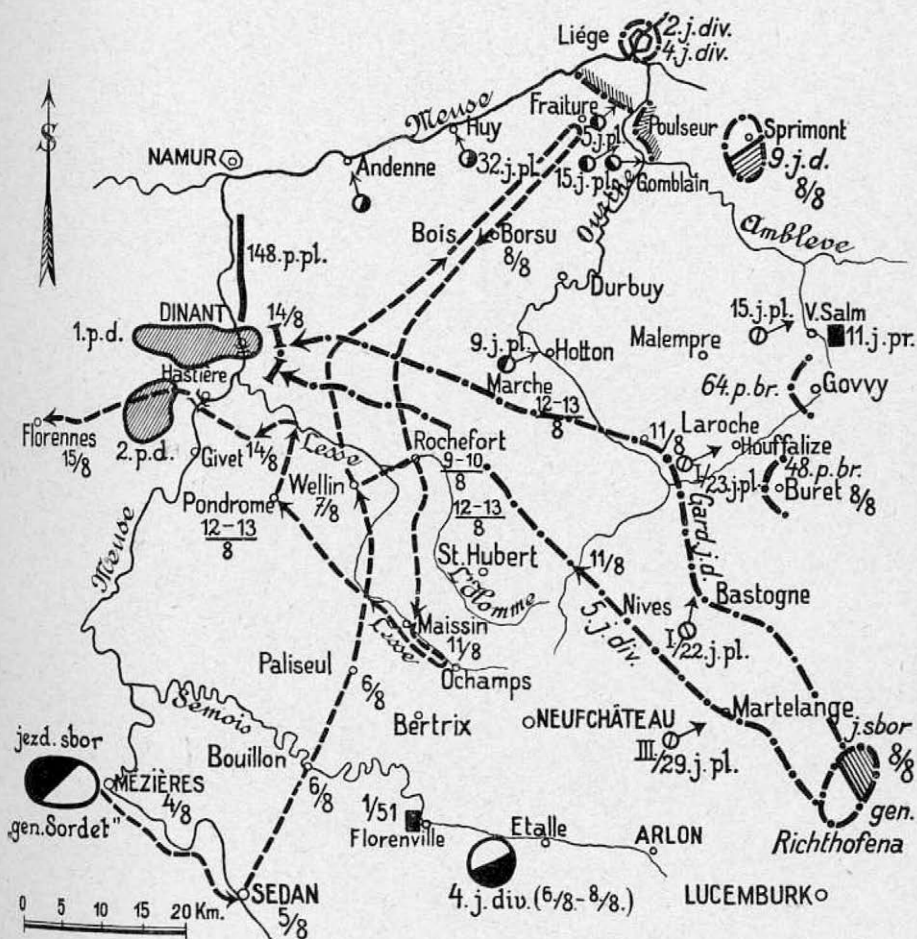
klíčit u Tintigny 9. jezdeckou divisi od jihu a 4. jezdeckou divisi od západu. Poněvadž se 9. jezdecká divise vyhýbala zalesněným pásmům k západu — místo aby použila průseků vedoucích do boků nepřítele, čelně upoutaného 4. divisi — přišla pozdě a 3. německé jezdecké divisi se podařilo uniknouti na Arlon. Na 20. srpna dostal jezdecký sbor rozkaz, aby pásmo činnosti rozšířil o třicet kilometrů od Saint Hubert po Bastogne a aby s valnými silami táhl na čáru Bertrix—Neufchâteau za tím účelem, aby zjistil pravé nepřátelské křídlo vojsk táhnoucích proti armádě. Proto táhl velitel jezdeckého sboru se 4. divisi na Tournay s úmyslem útočiti na Libramont; 9. divisi poslal na Neufchâteau, na jehož okraji měla zaujmouti obranu proti východu. Když její předvoje vyrazily z Neufchâteau, střetly se s německým jezdeckem a přezvědnné oddíly hlásily, že nemohou překročiti čáru Longlier—Ebly, silně obsazenou pěchotou. Pokusy 9. divise, otevřítí přezvědnným oddílům cestu, selhaly, neboť nepřítel rozvinul postupně celou 21. pěší divisi a početné dělostřelectvo. 4. jezdecká divise byla nucena upustit od útoku na sever a přispěchala, aby prodloužila levé křídlo 9. divise, ohrožené obchvatem 25. pruské divise ve směru na Libramont. Avšak ve 14. hod. musila 4. divise ustupovat pod ochranou svého pěšího praporu, zatím co se 9. divise, odtlačována na Longlier, odpoutává velmi nesnadně jen za oběti svého pěšího praporu, který byl v úporném boji obklíčen a zničen. Je hodno zaznamenati, že to bylo po prvé, kdy celé dvě jezdecké divise vedly boj pěšky, ač předtím ve čtyřech dnech urazily přes 200 km. Zjistily přesně, že německý XVIII. sbor táhne na západ mezi Recogne a Neufchâteau. 21. srpna obnovily obě divise úkol udržování dotyku mezi Neufchâteau a Maissin a zjistily, že nepřítel zesiluje frontu Maissin—Ochamps. Velmi četné nepřátelské hlídky rušily zasilání zpráv jezdeckými posly, takže často musily zasáhnouti proti nim celé eskadrony. Na 22. srpna dostaly jezdecké divise rozkaz, aby vyklidily prostor před IV. armádou a aby se shromáždily v prostoru u Gedine s úkolem zúčastniti se bitvy ve styku s XI. armádním sborem. Tato změna úkolů byla předčasná, neboť dotyk zjednaný s námahou armádním jezdeckem byl přerušen dříve, než jej mohla převzítí jezdeckta armádních sborů. Tak se IV. armáda náhle octla ve tmě neznáma a 22. srpna dva francouzské armádní sbory byly nepřítelem napadeny tak, že byly zmařeny naděje v druhou fázi pohraniční bitvy, ač jezdeckto sboru generála Abonneau učinilo vše, seč bylo. Zjistilo zdánlivý obrys IV. německé armády, jejíž vyražení na sever od Lucemburku lelectvo hlásilo od 18. srpna. Zvláštní jeho zásluhou však bylo, že přimělo německou 3. jezdeckou divisi, aby se nevzdalovala od pěchoty, ač měla za úkol zvědy mezi Carignan a Montmédy. To potvrzuje rozhodnutí velitele německé armády z 20. srpna, nařizujícího, aby „3. jezdecká divise zůstala u Etalle, aby se vyhnula bojům s francouzským jezdeckem táhnoucím na Neufchâteau“.

Dnes chápeme, jaké následky mohlo mít jiné použití jezdeckta v střetné bitvě 22. srpna, kdy překvapení na obou stranách mělo rozhodující význam.

(Příště dále.)

2. náčrt k části druhé:

Zvědy.

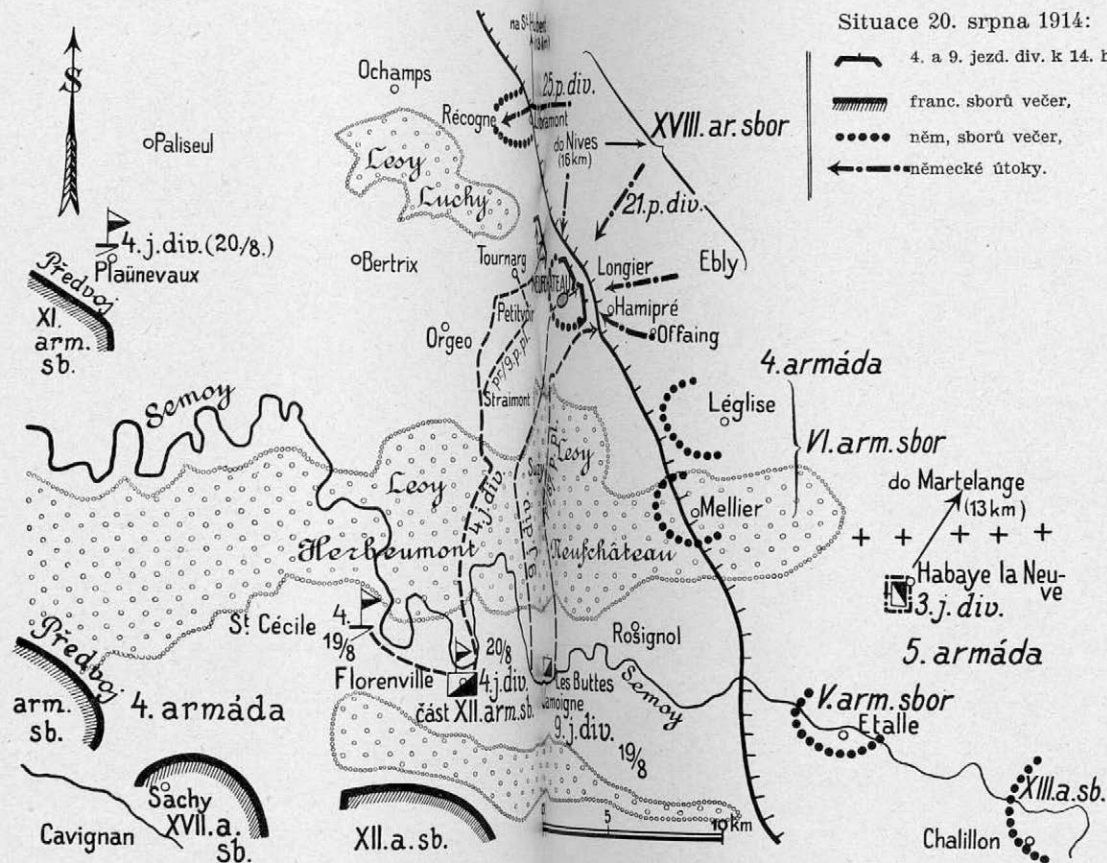
K článku pplk. gšt. Rud. Kučery: Francouzské jezdectvo ve světové válce.

Vojenské rozhledy (Jezdecké rozhledy), roč. XII. (1931), čís. 7.—8.

3. náčrt k části druhé:
Zvědy zat. jezd. sboru gen. Abonneau.

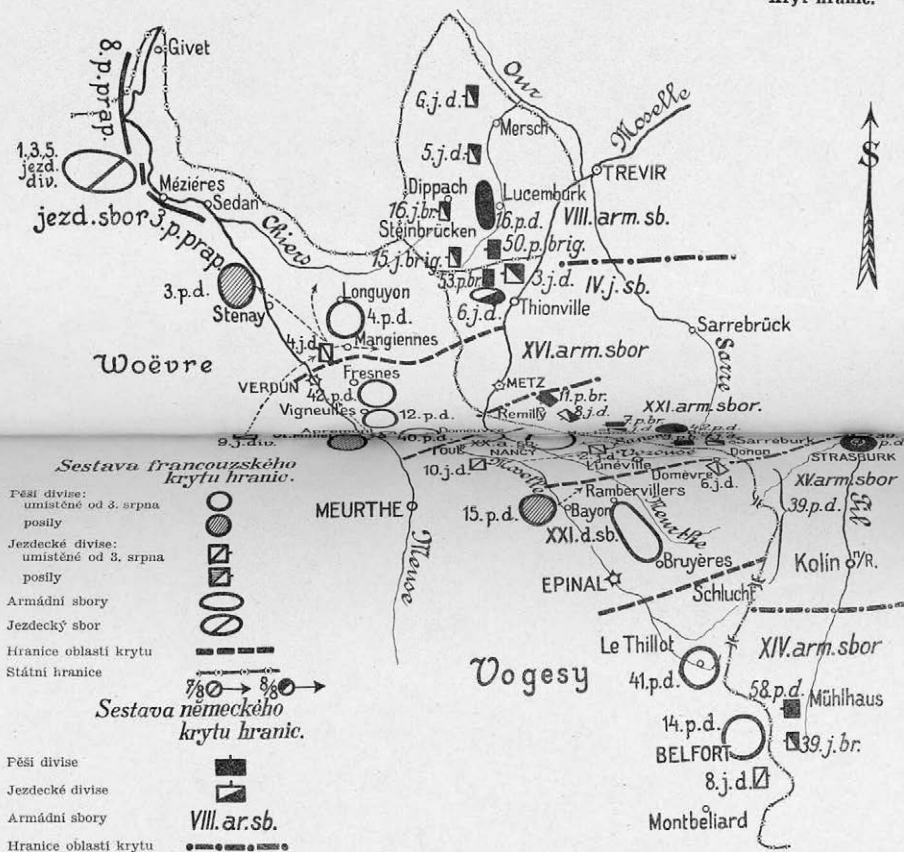
Situatione 20. srpna 1914:

- 4. a 9. jezd. div. k 14. h.
- franc. sborů večer,
- něm. sborů večer,
- německé útoky.

K článku pplk. gšt. Rud. Kučery: Francouzské jezdectvo ve světové válce.

1. náčrt k části druhé:
Kryt hranic.

K článku pplk. gšt. Rud. Kučery: Francouzské jezdeckvo ve světové válce.